

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Факультет техногенно-екологічної безпеки
Кафедра охорони праці та техногенно-екологічної безпеки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ГЕНДЕРНІ ОСНОВИ БЕЗПЕКИ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

загальний обов'язковий освітній компонент
за освітньо-професійною програмою «Екологічна безпека»
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 10 «Природничі науки»
за спеціальністю 101 «Екологія»

Рекомендовано кафедрою охорони праці
та техногенно-екологічної безпеки на
2024 – 2025 навчальний рік
Протокол від 29 серпня 2023 року № 2

Силабус розроблений відповідно до робочої програми навчальної
дисципліни «Гендерні основи безпеки та професійної діяльності»

2023 рік

Загальна інформація про дисципліну.

Силабус освітнього компонента «Гендерні основи безпеки та професійної діяльності» для підготовки здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 10 «Природничі науки» за спеціальністю 101 «Екологія» розроблений відповідно до освітньо-професійної програми «Екологічна безпека» (належить до загальних обов'язкових освітніх компонентів).

Предметом вивчення освітнього компонента «Гендерні основи безпеки та професійної діяльності» є основні положення і проблемні питання реалізації гендерної політики в умовах сучасності як у світовому, так і вітчизняному вимірах, в тому числі у секторі безпеки і оборони України; інноваційний напрям теорії безпеки і практичної професійної діяльності як соціокультурний феномен, пов'язаний із формуванням у молодого покоління уявлень про ролі чоловіків і жінок у сучасному суспільстві, знань про гендерні стереотипи і способи їх подолання.

Вивчення освітнього компонента «Гендерні основи безпеки та професійної діяльності» допоможе здобувачам вищої освіти не просто розуміти на гендерних питаннях, а фахово аналізувати події та суспільні явища з гендерної точки зору, уникати дискримінацій, усвідомлювати свої права і способи їх захисту; також ознайомить з аргументами на підтримку формування суспільних політик з позиції недискримінації і гендерної рівності, які майбутні фахівці зможуть ефективно використовувати у професійній діяльності і публічних дискусіях.

Інформація про науково-педагогічних працівників

Загальна інформація	Шароватова Олена Павлівна, доцент кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки факультету техногенно-екологічної безпеки, кандидат педагогічних наук, доцент; Цимбал Богдан Михайлович, доцент кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки факультету техногенно-екологічної безпеки, кандидат технічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінети № 308, 205. Телефон (робочий) – (057)707-34-46 (57).
E-mail	sharovatova.elen@ukr.net; tsembalbogdan@ukr.net
Наукові інтереси*	Гендерна рівність у сфері професійної діяльності. Насильство та дискримінація на робочому місці. Насилля в сім'ї: гендерна складова.
Професійні здібності*	Професійні знання, досягнення практичного змісту у сфері наукових інтересів, значний досвід викладацької діяльності.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Шароватова О.П.: Питання гендерних особливостей безпеки праці під час професійної

	підготовки фахівців. Аналіз показників безпеки праці у трудовій діяльності жінок і чоловіків. Інноваційні підходи під час підготовки фахівців сфери охорони праці для реалізації гендерночутливого підходу у професійній діяльності. Гендерний підхід як інновація в системі підготовки фахівців сфери цивільного захисту. Гендерні аспекти у змісті навчально-виховного процесу під час підготовки майбутніх фахівців з охорони праці. Сучасні тенденції сфери охорони праці в аспекті гендерних питань. Особливості реалізації прав жінок на захист від дискримінації за ознакою статі у процесі трудової діяльності. Гендерні основи безпеки та професійної діяльності в контексті підготовки майбутніх фахівців-екологів. Керування психосоціальними ризиками з урахуванням впливу небезпечних чинників: дискримінації, мобінгу і сексизму. Цимбал Б.М.: Проблема насильства над жінкою в сім'ї. Запобігання професійних ризиків, характерних для жінок. Запобігання сексуальних домагань на роботі – гендерний компонент. Запобігання зовнішньому насильству на робочому місці: гендерний компонент. Шароватова О.П., Цимбал Б.М.: Запровадження гендерної складової до змісту освітніх програм закладів вищої освіти сектору безпеки і оборони України.

Час та місце проведення занять з дисципліни

Заняття за освітнім компонентом проводяться відповідно до затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/time-table/group>).

Консультації з освітнього компонента проводяться протягом семестру з 15.00 до 16.00 щопонеділка у кабінеті № 205, щоп'ятниці у кабінеті № 308, у т.ч. онлайн. У разі необхідності час додаткової консультації здобувача вищої освіти погоджується окремо.

Мета вивчення освітнього компонента «Гендерні основи безпеки та професійної діяльності» полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти системних уявлень про основні питання гендеру та аспекти його реалізації у сфері безпеки та професійній діяльності, забезпеченні компетентностями, знаннями та уміннями, необхідними для застосування у майбутній професійній діяльності.

Перевагою даного освітнього компонента є залучення здобувачів вищої освіти до актуальних тенденцій сучасної безпекознавчої науки, серед яких

дослідження проблем, пов'язаних із питаннями соціальної ролі (гендеру); формування у них уявлень про відмінності між хлопцями та дівчатами, що впливають на становлення особистості; запобігання сформованості у майбутніх фахівців гендерних стереотипів, що історично склались у суспільстві.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	очна (денна)
Статус дисципліни	загальна обов'язкова
Навчальний рік	2024 – 2025
Семестр	3-й
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	3
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	90
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	14
- практичні заняття (годин)	2
- семінарські заняття (годин)	14
- лабораторні заняття (годин)	–
– курсовий проєкт (робота) (годин)	–
- інші види занять (годин)	–
- самостійна робота (годин)	60
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	–
- підсумковий контроль (диференційний залік, іспит)	диференційний залік

Передумови для вивчення дисципліни

Перелік освітніх компонентів, які мають бути вивчені раніше, відповідно до освітньо-професійної програми «Екологічна безпека» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти: Історія та культура України, Філософія, Вступ до фаху, Загальна екологія.

Перелік раніше здобутих результатів навчання:

ПРН 02. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.

ПРН 15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проєктів.

ПРН 24. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН 25. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства

на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньо-професійної програми «Екологічна безпека» підготовки здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 10 «Природничі науки» за спеціальністю 101 «Екологія» вивчення зазначеного освітнього компонента повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПРН
Брати участь у розробці проєктів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля	ПРН 22
Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	ПРН 24
Дисциплінарні результати навчання	абревіатура
Аналізувати та використовувати світовий досвід з удосконалення питань безпеки праці, розвитку культури виробництва, культури безпеки, реалізації гендерних аспектів трудової діяльності.	ДРН 1
Володіти методами реалізації заходів з профілактики виробничого травматизму і професійної захворюваності, орієнтованими на підвищення рівня безпеки, поліпшення умов праці з урахуванням інструментарію гендерночутливого підходу, особливостей створення рівних умов для самореалізації особистості в усіх соціальних сферах, незалежно від статі.	ДРН 2

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність діяти соціально відповідально та свідомо	К07
Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	К12
Очікувані компетентності з дисципліни	абревіатура
Здатність до спостереження, аналізу й оцінювання потенційної небезпеки (ризиків) функціонування об'єкту господарювання, виробничого середовища, особливостей трудової діяльності, характеру й умов праці з урахуванням гендерних аспектів.	ОДК1

Здатність реалізовувати заходи зі сприяння досягненню гендерної рівності й демократії членів суспільства шляхом формування їх гендерної культури.

ОДК2

Програма навчальної дисципліни.

Теми навчальної дисципліни:

Модуль 1. Гендер і гендерна рівність.

Тема 1.1. Гендер і гендерна рівність: генезис та основні поняття.

Основні визначення: гендер, гендерні дослідження. Гендерні стереотипи. Особливості гендерної теорії. Гендер як засіб соціологічного аналізу. Розуміння гендеру в рамках жіночих досліджень. Гендер як культурологічна інтерпретація. Гендер як принцип практичного реконструювання сучасного суспільства. Методи вивчення гендеру. Зв'язок між гендером і сексуальністю. Фемінізм як боротьба за рівні права і можливості жінок і чоловіків. Гендерна соціалізація. Гендерна толерантність. Гендерна ідентичність. Гендерна рівність. Егалітарність. Гендерно чутливий підхід. Гендерна культура.

Тема 1.2. Медико-соціальні аспекти гендерної рівності.

Гендерні відмінності у ставленні до здоров'я. «Жінки більше хворіють, але чоловіки вмирають раніше». Конструювання гендеру та здоров'я. Патріархат і ризики для здоров'я чоловіків. Здоров'я жінок і біомедична модель. Медикалізація репродуктивного циклу жінки. Репродукція і медикалізація. Критика медикалізації і жіночий рух. Дітонародження: медикалізація і критика. Медицина, лікар і пацієнт: гендерний вимір. Гендерний вимір медицини як професії. Соціальна роль хворого і пацієнта. Гендерна специфіка медичних взаємодій.

Тема 1.3. Насилля в сім'ї.

Види насильства: фізичне, економічне, психічне, сексуальне. Домашнє насильство та сексуальні зловживання. Сексизм у ставленні до жіночої статі. Шляхи попередження сексуальних скривджень: соціальні та психологічні чинники. Причини статевого різновидів проявів насилля («буллінгу») серед підлітків. «Школа без насилля» як умова попередження гендерних конфліктів у дорослому віці. Протиставлення «ми – хлопці», «ми – дівчата» як причина дисгармонійних взаємин. Жертви сексуального насильства. Стереотипи в оцінці причин звалтувань (необачність та спокусливість поведінки жертв, патопсихологічні риси гвалтівників, статовотипізована поведінка насильника та жертви тощо). Вікові та гендерні особливості жертв і насильників. Психологічні передумови розвитку особистості гвалтівника (патріархальні уявлення про розподіл гендерних ролей, асоціальність мікросередовища розвитку, відсутність досвіду емоційної підтримки матері). Психологічні наслідки звалтування. Порнографія та проституювання як дискримінація статі. Жіноча проституція. Різновиди проституції в залежності від особливостей статевої соціалізації дівчаток і хлопчиків. Чоловіча проституція. Особистість «жигало» та «хастлерів». Мотивація чоловіків та жінок щодо сексуальних послуг. Дитяча проституція (baby-pro). Небезпека

дитячої порнографії. Педофілія. Психотравми інцестних стосунків. Гомосексуальна проституція. Торгівля «живим товаром». Транснаціональний секс-бізнес.

Модуль 2. Безпека професійної діяльності: гендерний аспект.

Тема 2.1. Насильство та дискримінація на робочому місці.

Гендерний розподіл праці. «Жіночі» і «чоловічі» ролі. Дискримінація на ринку праці. Дотримання роботодавцями вимог ст. 10 Закону України «Про охорону праці» щодо охорони праці жінок. Створення належних умов праці жінкам. Зниження травматизму і підвищення відповідальності роботодавців за стан безпеки і умов праці жінок. Запровадження заходів з цивільної безпеки (охорони праці) для жінок. Насильство у професійній діяльності. Насильство з боку людей, що не є членами компанії, клієнти, громадськість. Професії з високим ризиком зовнішнього насильства. Загальні прояви зовнішнього насильства. Види агресії та чинники, які призводять до її прояву. Профілактичні заходи з попередження зовнішнього насильства. Процедура супроводу та підтримки жертв зовнішнього насильства. Гендерно-рольові дисгармонії. Сексуальні домагання на робочому місці. Маніпулювання об'єктом сексуальних домагань у навчальному процесі, у просуванні по службі тощо. Прояви сексуальних домагань щодо чоловіків. Дії працівника у випадку сексуального насилля на робочому місці. Заходи з попередження сексуальних домагань на роботі. Сексуальне насильство під час війни. Сексуальне насильство як зброя війни. Масштаби сексуального насильства. Перехоплення комунікацій. Сексуальне насильство під час кризи біженців. Діти та люди похилого віку. Психосоціальна підтримка працівників.

Тема 2.2. Представництво жінок і чоловіків в органах влади.

Гендерні проблеми в сучасній Україні. Гендерно чутлива політика. Рівноправність жінок і чоловіків. Стратегії в галузі розвитку, прийняті політичні рішення. Оцінка гендерної ситуації в Україні. Проблеми становища чоловіків. Нормативне забезпечення державної гендерної політики. Основні проблеми сфери забезпечення рівності жінок і чоловіків. Головні кроки, здійснені державою упродовж останніх років щодо формування необхідної законодавчої бази.

Тема 2.3. Гендерна рівність у секторі безпеки і оборони України.

Інтегрування рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у сектор безпеки. Важливість участі жінок у процесах досягнення сталого миру. Гендерна оцінка наслідків реформи в секторі безпеки. Формування гендерної компетентності фахівці сектору безпеки. Етичні кодекси як інструмент запобігання дискримінації та насильству. Шляхи активізації участі жінок у правоохоронних органах. Мережа поліцейських підрозділів проти насильства. Асоціація жінок-поліцейських як приклад самоорганізації жінок-правоохоронців. Виклики впровадження принципу рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в освіту і підвищення кваліфікації в секторі безпеки. Профілактика гендерно зумовленого насильства. Вплив збройного конфлікту на жінок і чоловіків. Соціальний захист учасників АТО та їхніх

сімей.

Тема 2.4. Гендерний паритет у сфері охорони навколишнього середовища.

Гендер і довкілля. Гендер–Екологія-Здоров'я. Гендерна перспектива сфери захисту довкілля в Україні. Гендерний паритет у сфері охорони навколишнього середовища. Гендерні аспекти екологічного активізму. Гендерна складова при розробці стратегічних програм.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять (очна (денна) форма):

Назви модулів та тем	Кількість годин за формами навчання						
	усього	у тому числі					
		лекції	семінар-ські заняття	практичні заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	Поточний контроль
3-й семестр							
Модуль 1. Гендер і гендерна рівність							
Тема 1.1. Гендер і гендерна рівність: генезис та основні поняття.	12	2	2			8	
Тема 1.2. Медико-соціальні аспекти гендерної рівності.	12	2	2			8	
Тема 1.3. Насилля в сім'ї.	12	2	2			8	
Підсумкова модульна (контрольна) робота							МК-1
Разом за модулем 1	36	6	6			24	МК-1
Модуль 2. Безпека професійної діяльності: гендерний аспект							
Тема 2.1. Насильство та дискримінація на робочому місці.	12	2	2			8	
Тема 2.2. Представництво жінок і чоловіків в органах влади.	12	2	2			8	
Тема 2.3. Гендерна рівність у	14	2	2			10	

секторі безпеки і оборони України.							
Тема 2.4. Гендерний паритет у сфері охорони навколишнього середовища.	16	2	2	2		10	
Підсумкова модульна (контрольна) робота							МК-2
Разом за модулем 2	54	8	8	2		36	МК-2
Разом	90	14	14	2		60	МК-1,2

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Гендерні стереотипи.	2
2.	Гендерні відмінності у ставленні до здоров'я.	2
3.	Домашнє насилля та сексуальні зловживання.	2
4.	Гендерна специфіка професійної діяльності. Попередження сексуальних домагань на роботі.	2
5.	Нормативне забезпечення гендерної політики держави.	2
6.	Гендерна компетентність фахівців сектору безпеки і оборони України.	2
7.	Гендерне конструювання сучасного суспільства.	2
	Разом	14

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Гендерна складова під час розробки стратегічних програм	2
	Разом	2

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань.

Здобувач вищої освіти може обрати одну з рекомендованих тем та самостійно виконати поглиблене теоретичне дослідження. Результати

дослідження оформити звітом у формі реферату, презентації, добірки відеоматеріалів, створення відео- або фоторяду.

Перелік рекомендованих завдань для індивідуальної самостійної роботи здобувачів вищої освіти (теми рефератів):

1. Поняття «дискримінація» щодо жінок.
2. «Ми різні – ми рівні». Основи культури гендерної рівності.
3. Гендерні стереотипи.
4. Гендерна асиметрія мови (у назвах професій).
5. Гендерні ознаки в українських художніх творах.
6. Роль засобів масової інформації (ЗМІ) та реклами у формуванні гендерночутливого світогляду.
7. Освіта як віддзеркалення гендерної картини світу.
8. Доступ до освіти юнаків і дівчат у минулі часи.
9. Основні кроки держави щодо формування законодавчої бази з гендерних питань.
10. «Школа без насилля» як умова попередження гендерних конфліктів у дорослому віці.
11. Сексуальне насильство: вікові та гендерні особливості насильників і жертв.
12. Чоловіча проституція. Особистість «жигало» та «хастлерів».
13. Дитяча проституція (baby-pro). Небезпека дитячої порнографії.
14. Гомосексуальна проституція.
15. Торгівля «живим товаром».
16. Транснаціональний секс-бізнес.
17. Профілактика гендерно зумовленого насильства.
18. Превенція зовнішнього насильства.
19. Попередження сексуальних домагань на робочому місці.
20. Етичні кодекси як інструмент запобігання дискримінації та насильству.
21. Принцип рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в секторі безпеки і оборони України.
22. Безбар'єрність.
23. Інклюзія.
24. Громадський рух для захисту прав жінок та чоловіків.
25. Запобігання та протидія дискримінації.
26. Дискримінація за «захищеними ознаками».
27. Антидискримінаційна лексика.
28. Толерантність.
29. Жінки і збройні сили.
30. Етика взаємодії у періоди стресу.

Форми та методи навчання і викладання.

Вивчення освітнього компонента реалізується **в таких формах:** навчальні заняття (лекційні, семінарські, практичні), виконання

індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

Під час викладання освітнього компонента використовуються **такі методи навчання і викладання:**

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда, інструктаж); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження);
- практичні методи навчання (практична робота, виїзні заняття);
- методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний; традуктивний;
- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;
- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відео; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;
- самостійна робота.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: реферати; презентації; модульні контрольні роботи; творчі проєкти; диференційний залік.

Критерії оцінювання.

Поточний контроль результатів навчання здобувачів вищої освіти проводиться у формі фронтальних та індивідуальних опитувань, проведення термінологічних диктантів, виконання письмових завдань (рефератів, презентацій, аналізу практичних ситуацій), творчих проєктів, модульних контрольних робіт тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційного заліку на завершальному етапі з метою оцінки результатів навчання здобувачів вищої освіти, оцінки їх знань і навичок за обсягом, якістю, глибиною і вміннями застосовувати їх у практичній діяльності.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни (очна (денна, вечірня) форма):

Види навчальних занять		Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль				
Модуль 1	лекції	3	1	3
	семінарські заняття	3	5	15
	практичні заняття*	–	–	–

	виконання контрольних (модульних) робіт (модульний контроль)*	1	20	20
Разом за модуль 1				38
Модуль 2	лекції	4	1	4
	семінарські заняття	4	5	20
	практичні заняття*	1	8	8
	виконання контрольних (модульних) робіт (модульний контроль)*	1	20	20
Разом за модуль 2				52
Разом за поточний контроль				90
II. Індивідуальні завдання (науково-дослідне)				до 10
III. Підсумковий контроль (диференційний залік)				–
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

Поточний контроль.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти у межах лекційного заняття (оцінюється від 0 до 1 балу):

1 бал – здобувач орієнтується в обговорюваній тематиці, наводить приклади та висловлює свої думки аргументуючи певні аспекти;

0,5 балів – здобувач частково орієнтується в обговорюваній тематиці та може навести приклади;

0 балів – здобувач поверхово орієнтується в обговорюваній тематиці, не може окреслити основні її аспекти, не знаходить відповіді на проблемні питання (за змістом лекції), у висловлюваннях щодо окремих положень припускається суттєвих помилок.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка його подання, культура мовлення, емоційність та переконаність, аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти на семінарському занятті (оцінюється від 0 до 5 балів):

5 балів – здобувач підготував змістовну доповідь (створив проєкт), вільно володіє навчальним матеріалом, орієнтується в конкретній темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить переконливі приклади;

4 бали – здобувач підготував доповідь (створив проєкт), володіє навчальним матеріалом, орієнтується в конкретній темі, наводить приклади;

3 бали – здобувач підготував доповідь (створив проєкт), загалом

володіє навчальним матеріалом, орієнтується в конкретній темі;

2 бали – здобувач підготував доповідь, частково володіє навчальним матеріалом та може окреслити деякі аспекти визначеної теми;

1 бал – здобувач підготував доповідь, поверхово володіє навчальним матеріалом і не може окреслити основні аспекти визначеної теми;

0 балів – здобувач не знає відповіді на поставлені питання або поверхово розкриває лише окремі положення, допускаючи при цьому суттєвих помилок.

Викладачем оцінюється старанність під час підготовки до заняття, повнота розкриття питання, логіка його подання, культура мовлення, емоційність та переконливість, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти на практичному занятті (оцінюється від 0 до 8 балів):

8 балів – завдання виконане у повному обсязі, наведено фахово переконливу аргументацію, використовуються професійні терміни, робота оформлена граматично і стилістично без помилок;

6 – 7 балів – завдання виконане майже у повному обсязі, відповідь вірна, але наведено недостатньо переконливу аргументацію, використовуються професійні терміни, робота оформлена граматично і стилістично без помилок;

3 – 5 балів – завдання виконане частково (більше 70 %), але обґрунтування відповіді недостатнє, у роботі допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

1 – 2 бали – завдання виконане частково (менше 50 %), у роботі допущені граматичні чи стилістичні помилки;

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання.

Модульний контроль

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти під час виконання модульних контрольних робіт (оцінюється від 0 до 20 балів):

19 – 20 балів – вірні відповіді надані на всі запропоновані питання, дотримано (всі) вимоги до виконання;

17 – 18 балів – вірні відповіді надані на всі запропоновані питання, але деякі з них недостатньо обґрунтовані або у відповідях наявні незначні помилки;

14 – 16 балів – вірні відповіді надані майже на всі запропоновані питання, але деякі з них недостатньо обґрунтовані, у відповідях наявні незначні помилки;

11 – 13 балів – вірні відповіді надані на більшу половину запропонованих питань, частина з них недостатньо обґрунтовані або у відповідях наявні (не)значні помилки;

7 – 10 балів – вірні відповіді надані на більшість запропонованих питань, (переважно теоретичні), наявні (не)значні помилки;

4 – 6 балів – вірні відповіді надані на 50 % запропонованих питань (переважно теоретичні), наявні значні помилки;

1 – 3 бали – вірні відповіді надані менше, ніж на 30 % запропонованих питань, наявні значні помилки;

0 балів – відповіді переважно відсутні або робота містить грубі помилки у більшості запропонованих питань.

Викладачем оцінюється повнота розкриття теоретичних контрольних питань та правильність виконання практичних завдань, логічна послідовність викладеного матеріалу, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення (модульної) роботи, самостійність її виконання.

Індивідуальні завдання.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти (оцінюється від 0 до 10 балів):

9 – 10 балів – здобувач вищої освіти обрав одну з гостро актуальних в умовах сьогодення тем та самостійно виконав поглиблене теоретичне дослідження. Логічно і послідовно розкрив складові позиції, виявив вміння аналізувати, узагальнювати і викладати матеріал, не допускаючи помилок. Робота оформлена у формі презентації або відео-/фоторяду. Продемонстровані вміння працювати з актуальними джерелами інформації та сучасними програмними продуктами.

6 – 8 балів – здобувач вищої освіти обрав одну з актуальних тем та самостійно виконав поглиблене теоретичне дослідження. Логічно і послідовно розкрив складові позиції, виявив вміння аналізувати, узагальнювати і викладати матеріал, не допускаючи помилок. Робота оформлена у формі презентації або реферату. Продемонстровані вміння працювати з актуальними джерелами інформації.

3 – 5 балів – здобувач вищої освіти обрав одну з актуальних тем та виконав теоретичний огляд. Послідовно розкрив складові позиції, виявив вміння узагальнювати і викладати матеріал. При цьому теоретичні положення використані грамотно, але вони недостатньо обґрунтовані або містять несуттєві помилки. Робота оформлена у формі презентації або реферату.

1 – 2 бали – здобувач вищої освіти обрав одну з тем курсу та послідовно розкрив її складові позиції, виявивши вміння узагальнювати матеріал. При цьому викладено тільки основний матеріал, не конкретизовано і недостатньо чітко сформульовано окремі положення. Теоретичні положення наведені грамотно, але недостатньо обґрунтовані і містять несуттєві помилки. Робота оформлена у формі реферату і має компілятивний характер.

0 балів – здобувач вищої освіти поглиблене теоретичне дослідження у межах індивідуальної самостійної роботи не виконував.

Викладачем оцінюється розуміння здобувачем вищої освіти понятійного апарату, самостійність, логічність та послідовність мислення,

переконаність у своїх судженнях, уміння виділяти головне, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, робити висновки, окреслювати перспективу розвитку ідеї або проблеми, здатність використовувати джерела інформації, створювати унікальність та оформлювати запозичення текстової частини (відсутність плагіату), уміння публічно чи письмово представити підготовлений матеріал.

Підсумковий контроль.

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на диференційованому заліку: підсумкову оцінку здобувач отримує протягом семестру шляхом накопичення балів під час поточного контролю.

Перелік питань за темами освітнього компонента:

1. Гендер.
2. Сексизм.
3. Гендерна соціалізація.
4. Гендерна толерантність.
5. Гендерна ідентичність.
6. Гендерні ролі та стереотипи.
7. Гендерна рівність.
8. Егалітарність.
9. Гендерний розподіл праці.
10. «Жіночі» і «чоловічі» ролі.
11. Гендерно чутлива політика.
12. Дискримінація на ринку праці.
13. Гендерно-рольові дисгармонії.
14. Гендерно чутливий підхід.
15. Гендерна культура.
16. Гендерні відмінності у ставленні до здоров'я.
17. Насилля в сім'ї.
18. Домашнє насильство та сексуальні зловживання.
19. Види насильства: фізичне, економічне, психічне, сексуальне.
20. Протиставлення «ми – хлопці», «ми – дівчата» як причина дисгармонійних взаємин.
21. Причини проявів насилля («буллінгу») серед підлітків.
22. «Навчальний заклад без насилля» як умова попередження гендерних конфліктів у дорослому віці.
23. Передумови розвитку особистості гвалтівника.
24. Психологічні наслідки зґвалтування.
25. Різновиди проституції в особливостей статевої соціалізації дівчаток і хлопчиків.
26. Характеристика особистості «жигало» та «хастлерів».
27. Дитяча проституція (baby-pro).
28. Небезпека дитячої порнографії.
29. Торгівля «живим товаром».

30. Непряма дискримінація.
31. Захищені дискримінаційні ознаки.
32. Підбурювання до дискримінації.
33. Утиск.
34. Рівноправність жінок та чоловіків.
35. Оцінка гендерної ситуації в Україні.
36. Основні проблеми сфери забезпечення рівності жінок і чоловіків.
37. Види гендерної сегрегації праці.
38. Гендерні відмінності в організаціях і на робочому місці.
39. Гендерні відмінності під час оформлення на роботу.
40. Гендерна складова насильства на робочому місці.
41. Сексуальні домагання на робочому місці.
42. Прояви сексуальних домагань щодо чоловіків.
43. Заходи із попередження сексуальних домагань на роботі.
44. Насильство у професійній діяльності.
45. Профілактичні заходи з попередження зовнішнього насильства.
46. Гендерна рівність у секторі безпеки та оборони України.
47. Нормативно-правові акти із забезпечення гендерної рівності в Україні.
48. Представництво жінок і чоловіків в органах влади як умова безпеки життя і професійної діяльності.
49. Особливості інтегрування рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в секторі безпеки.
50. Важливість участі жінок у процесах досягнення сталого миру.
51. Гендерна оцінка наслідків реформи в секторі безпеки.
52. Формування гендерної компетентності фахівці сектору безпеки.
53. Діяльність асоціації жінок-поліцейських як приклад самоорганізації жінок-правоохоронців.
54. Профілактика гендерно зумовленого насильства.
55. Соціальний захист учасників АТО та їхніх сімей.
56. Гендер і довкілля.
57. Гендер. Екологія. Здоров'я.
58. Гендерна перспектива сфери захисту довкілля в Україні.
59. Гендерний паритет у сфері охорони навколишнього середовища.
60. Гендерні аспекти екологічного активізму.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Сумлінне дотримання розкладу занять з освітнього компонента (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).
2. Активна участь в обговоренні навчальних питань, змістовна підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.
3. Користування мобільними пристроями під час проведення заняття дозволяється тільки з навчальною метою і з дозволу керівника заняття.
4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися у викладача навчальної

дисципліни про кількість накопичених балів та вести власний облік цих балів.

5. Пропущені заняття, незалежно від причин, здобувач вищої освіти відпрацьовує за графіком консультацій викладача.

6. Пропущені заняття можуть бути відпрацьовані у вигляді самостійної підготовки матеріалу теми у письмовому/друкованому вигляді з подальшим його захистом у додатково узгоджений з викладачем час.

7. Під час виконання індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять більшу частину оригінального тексту під час перевірки на плагіат.

8. До підсумкового контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які готували доповіді, успішно виконали поточні завдання, модульні контрольні роботи.

9. На період дії воєнного стану у країні в умовах дистанційного навчання у випадку оголошення повітряної тривоги в регіоні, де знаходяться викладач або здобувачі вищої освіти, кожен з учасників заняття може від'єднатись від зом-сесії і перейти в укриття або інше безпечне місце. Після оголошення відбою повітряної тривоги заняття може бути продовжене у межах часу, передбаченого розкладом занять.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Азбука прав працюючих жінок і гендерної рівності. Друге вид. МБП, 2010. 230 с.

2. Андрусак І. Ідея гендерної рівності в українській правовій думці другої половини ХІХ століття. Львів: «Львівська політехніка», 2017. 200 с.

3. Бестік М. Посібник щодо самооцінки з гендерних питань для поліції, збройних сил та сектора правосуддя / Меган Бестік. Женева, 2011. 52 с.

4. Гендер для медій. За редакції М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманової. К. 2017. 217 с. 23.

5. Гендерні стандарти сучасної освіти: збірка рекомендацій. Частина 3. Запоріжжя: Друкарський світ, 2011. 282 с.

6. Жінки. Мир. Безпека: Інформаційно-навчальний посібник з гендерних аспектів конфліктів для фахівців сектору безпеки / Колектив авторок. Київ, 2017. 264 с.

7. Марценюк Т. Гендер для всіх. Виклик стереотипам / Тамара Марценюк за участі Олени Богдан. К.: Основи, 2017. 256 с.

8. Марценюк Т. Чому не варто боятися фемінізму. Київ: КОМОРА, 2018. 328 с.

9. Невидимий батальйон»: участь жінок у військових діях в АТО (соціологічне дослідження) / за заг. ред. Тамари Марценюк. К.: ФОП Клименко, 2016. 80 с.

10. Подобна Є. Дівчата зрізають коси. Книга спогадів / російсько-українська війна. Київ : Люта справа, 2018. 346 с.

11. Соціальні комунікації для фахівців сектору безпеки і оборони: [підручник], Компанцева, Л.Ф. К.: НА СБУ, 2016. 578 с.

12. Стрельник О. Турбота як робота: материнство у фокусі соціології. Монографія. Київ: Критика, 2017. 208 с.

13. Сусллова О. І. Аналіз державної політики та нормативно-правових актів на відповідність принципу рівних прав та можливостей жінок і чоловіків / О.І. Сусллова. Київ: ФОП Москаленко О.М., 2017. С. 4-5.

14. Сусллова О. Системні реформи: принципи рівних прав та можливостей жінок і чоловіків і антидискримінаційний підхід. К., 2019. 56 с.

15. Фінікін Г. І. Гендерний вимір сучасної військової освіти / Фінікін Г.І. Гілея. № 2. 2013. С. 34-45.

16. Цимбал Б.М., Макрецова Н.Я. Проблема насильства над жінкою в сім'ї. Гендерна політика очима української молоді: слобожанський вимір: Матер. V Регіон. конк. наук. робіт молод. вчених (22 квітня 2011 р.). Харків, 2011. С. 88-94. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/4086>.

17. Цимбал Б.М., Ачкасова М.А. Запобігання професійних ризиків, характерних для жінок. «Молодь і технічний прогрес в АПВ» Інноваційні розробки в аграрній сфері: Матер. Міжнародної науково-практичної конференції. Том 2. Харків: ХНТУСГ, 2018. С. 96.

18. Юр'єва А.С., Цимбал Б.М. Запобігання сексуальних домагань на роботі – гендерний компонент. «Гендерна політика очима української»: Матеріали XII Регіонального наукового конкурсу молодих вчених. Харків, Україна, 2019. С. 186-191. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/9409>.

19. Дубина С.І., Цимбал Б.М. Запобігання зовнішньому насильству на робочому місці: гендерний компонент. «Гендерна політика очима української»: Матеріали XII Регіонального наукового конкурсу молодих вчених. Харків, Україна, 2019. С. 108-115. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/9408>.

20. Ачкасова М.А., Шароватова О.П. Питання гендерних особливостей безпеки праці при професійній підготовці фахівців. Регіональна науково-практична конференція «Сучасні підходи до формування професійної самосвідомості фахівців соціальної сфери в умовах реалізації гендерної політики в Україні», 23 березня 2017 року, «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, Харків-Куряж.

21. Лугова А.В., Шароватова О.П. Аналіз показників безпеки праці у трудовій діяльності жінок і чоловіків. Регіональна науково-практична конференція «Сучасні підходи до формування професійної самосвідомості фахівців соціальної сфери в умовах реалізації гендерної політики в Україні», 23 березня 2017 року, «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, Харків-Куряж.

22. Шароватова О.П. Інноваційні підходи при підготовці фахівців сфери охорони праці для реалізації гендерночутливого підходу у професійній діяльності. Модифікація концепції соціально-педагогічної діяльності та соціальної роботи в Україні у контексті реалізації Цілей сталого розвитку суспільства: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

Харків-Куряж (14 грудня 2017 року) / Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради / за заг. ред. Г. Ф. Пономарьової. Х.: ФОП Петров В. В., 2017.

23. Шароватова О.П. Гендерний підхід як інновація в системі підготовки фахівців сфери цивільного захисту. Сучасний стан цивільного захисту України та перспективи розвитку: Матеріали 20 Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 9-10 жовтня 2018 р. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 484-487.

24. Шароватова О.П. Про гендерні аспекти у змісті навчально-виховного процесу при підготовці майбутніх фахівців з охорони праці. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. № 8 (322), листопад 2018, Ч. II. Видавництво ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2018. С. 150-160.

25. Ачкасова М.А., Шароватова О.П. Сучасні тенденції сфери охорони праці в аспекті гендерних питань. Проблеми та перспективи забезпечення цивільного захисту: матеріали міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. Харків: НУЦЗ України, 2019. С. 370.

26. Шароватова О.П. Особливості реалізації прав жінок на захист від дискримінації за ознакою статі у процесі трудової діяльності. Гендер. Екологія. Здоров'я: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 18-19 квітня 2019 р.). Харків: ХНМУ, 2019. С. 177-178.

27. Цимбал Б.М. Гендерна безпека трудової діяльності жінок-аграріїв Сучасні стратегії гендерної освіти в умовах євроінтеграції : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, 10-11 вересня 2020 р. / Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка ; за заг. ред. В. П. Кравця, О. М. Кікінежді. Тернопіль: ТНПУ, 2020. С. 66-67.

28. Цимбал Б.М., Морозова Д.С. Гендерний компонент в цивільній безпеці (засоби індивідуального захисту працюючих жінок) Мат. XIV Регіонального наукового конкурсу молодих вчених «Гендерна політика очима української». Харків, Україна, 2020. С. 48-59.

29. Цимбал Б.М., Руденко Ю.С. Гендерне квотування представництва жінок та чоловіків в органах місцевої влади харківської області як умова безпеки життя і професійної діяльності. Гендерна політика очима української молоді: матеріали підсумкової конференції XV Регіонального наукового конкурсу молодих вчених, Харків, 28 квітня 2021 р. / [за заг. ред. : Н.В. Бібік, Г.Г. Фесенко] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. С. 195-213.

30. Шароватова О.П. Особливості інтегрування гендерного підходу до системи підготовки фахівців з питань безпеки. Сучасні стратегії гендерної освіти в умовах євроінтеграції: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, 10-11 вересня 2020 р. / Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка; за заг. ред. В.П. Кравця, О.М. Кікінежді. Тернопіль: ТНПУ, 2020. 288 с. С. 70-72.

31. Руденко Ю.В., Шароватова О.П. Гендерні аспекти безпеки трудової діяльності. Проблеми та перспективи забезпечення цивільного захисту: матеріали міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. Харків: НУЦЗУ, 2021. С. 331.

32. Горбенко В.С., Шароватова О.П. Особливості навчання фахівців з безпеки праці: гендерний аспект. Проблеми та перспективи забезпечення цивільного захисту: матеріали міжнародної науково-практичної конференції молодих учених. Харків: НУЦЗУ, 2021. С. 291.

33. Шароватова О.П., Цимбал Б.М. Запровадження гендерної складової до змісту освітніх програм закладів вищої освіти сектору безпеки і оборони України. Гендер. Екологія. Здоров'я: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 22-23 квітня 2021 р.). Харків: ХНМУ, 2021. С. 144-145.

34. Горбенко В.С., Руденко Ю.В., Шароватова О.П. Гендерні аспекти у діяльності фахівця з охорони праці. «Охорона праці: Освіта і практика», «Проблеми та перспективи розвитку охорони праці»: 36. наук. праць Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів та фахівців-практиків та XI Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів. Львів: ЛДУ БЖД, 2021. С. 205-207.

35. Шароватова О.П., Цимбал Б.М. Змістовні особливості освітнього компонента «Гендерні основи безпеки та професійної діяльності» при підготовці майбутніх фахівців з охорони праці. Сучасні підходи до охорони праці в закладах професійної освіти: Матеріали Усеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції: (26 жовтня 2022 р.) / за заг. ред. О.В. Маслової, І.П. Гончарової. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. 150 с.

36. Шароватова О.П., Морозов А.І. Гендерні основи безпеки та професійної діяльності в контексті підготовки майбутніх фахівців-екологів. Problems of Emergency Situations: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Харків: Національний університет цивільного захисту України, 2023. С. 438-439.

Інформаційні ресурси

1. Освітньо-професійна програма «Екологічна безпека» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 10 «Природничі науки» за спеціальністю 101 «Екологія» (2023 рік). URL: https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/osvitnya_diyalnosti/osvitni_programi/2023/1_01_EB_bak23.pdf.

2. Сусллова О. Викладання гендерної тематики: підходи, проблеми та шляхи їх подолання / Олена Сусллова. Київ, 2018. 26 с. URL: http://wicc.net.ua/media/vykladanna_GT.pdf.

3. Словничок фемінітивів для прес-офіцерів та прес-офіцєрок територіальних управлінь Державної служби України з надзвичайних ситуацій / [Уклад. Г. Плачинда]. К., 2018. URL:

http://wicc.net.ua/media/Slovnyk_fem.pdf.

4. Франсен, Е. Гендерна нерівність у сфері інформаційної безпеки. Журнал Infosecurity. 13 березня 2018 р. [Francen E. Gender Inequality in Information Security]. URL: <https://www.infosecurity-magazine.com/opinions/gender-inequality-security/>.

5. Центр гендерної культури. Gender culture centre. URL: <https://www.genderculturecentre.org/category/news>.

6. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: **Ошибка! Не указано имя закладки.Ошибка! Не указано имя закладки.Ошибка! Не указано имя закладки.Ошибка! Не указано имя закладки.Ошибка! Не указано имя закладки.**<https://www.dsns.gov.ua>.

7. Державна служба України з питань праці. URL: <http://dsp.gov.ua>.

8. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 8 вересня 2005 року.

9. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (1980 рік)

10. Методичні рекомендації з інтеграції гендерних підходів в систему підготовки фахівців для сектору безпеки і оборони України / Колектив авторів. К., 2020. 274 с.

11. Резолюція Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека».

12. Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018-2023 роки.

13. Указ Президента України «Про підвищення соціального статусу жінок в Україні» від 25 квітня 2001 року.

14. Декларація МОП основних принципів та прав у світі праці (від 18 червня 1998 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_260.

15. Декларація про захист жінок і дітей в надзвичайних обставинах та в період збройних конфліктів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_317.

16. Деякі питання соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.10. 2018 р. №800. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2018-%D0%BF>.

17. Загальна декларація прав людини ООН від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/995_015.

18. Історія жінок-пожежних [History of Women in Firefighting], Redzone, 9 березня 2016 р. URL: <https://www.redzone.co/2016/03/09/history-of-women-in-firefighting>.

19. Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_174.

20. Конвенція про використання праці жінок на підземних роботах у шахтах будь-якого роду (від 30.05.1937 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_134.

21. Конвенція про громадянство заміжньої жінки. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_158.

22. Конвенція про дискримінацію в галузі праці та занять № 111 (Ред. від

24.06.1975р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_161.

23. Конвенція про охорону материнства (переглянута в 1952 році) №103. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_122.

24. Конвенція про політичні права жінок. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_156.

25. Конвенція про рівне винагородження чоловіків і жінок за працю рівної цінності №100 1951 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_002.

26. Конвенція про рівне ставлення й рівні можливості для трудящих чоловіків і жінок: трудящі із сімейними обов'язками №156 (від 23 червня 1981 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_010.

27. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція) від 11.05.2011 р. Довідник для членів парламенту. URL: <https://rm.coe.int/1680093d9e>.

28. Оцінка гендерного впливу на сектор безпеки та оборони України, ООН Жінки в Україні. Київ, 2017. URL: https://www2.unwomen.org//media/field%20office%20eca/attachments/publications/2018/gender%20impact%20assessment%20ukraine%202017_ua_fin.pdf?la=en&vs=2813.

29. Пекінська декларація 1995 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_507.

30. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 7 грудня 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>

31. Про затвердження Інструкції щодо інтеграції гендерних підходів під час розроблення нормативно-правових актів: Наказ Міністерства соціальної політики від 07.02.2020 р. №86. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0211-20>.

32. Про затвердження Методичних рекомендації щодо ідентифікації випадків гендерної дискримінації та механізм надання правової допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України (наказ Міністерства юстиції України від 12.03.2019 р. №33). URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/112397__112397.

33. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо внесення до колективних договорів та угод положень, спрямованих на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у трудових відносинах: Наказ Міністерства соціальної політики від 29.01.2020 р. №56. URL: <https://www.msp.gov.ua/documents/5627.html?PrintVersion>

34. Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини: Указ Президента України від 25 серпня 2015 року № 501/2015. Офіційний вісник України. 2015. № 69. Ст. 2257.

35. Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства: Постанова Кабінету Міністрів України (спільний Наказ Міністерства соціальної політики та МВС від 13.03.2019 р. №369/180, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 02.04.2019 р. за №333/33304). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0333-19>.

36. Про затвердження Типового положення про мобільну бригаду

соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 р. № 654. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2018-%D0%BF>.

37. Про затвердження Типового положення про притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 р. № 655. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/655-2018-%D0%BF>.

38. Про затвердження Типової програми для кривдників: Наказ Міністерства соціальної політики від 01.10.2018 р. №1434. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1222-18>.

39. Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20 вересня 2011 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17#Text>

40. Словник гендерних термінів / [Укладач З. В. Шевченко]. Черкаси: 2016. 336 с. URL: <http://a-z-gender.net/ua/patriarxatnij-ta-patriarxalnij.html>.

41. Стратегія врахування гендерної складової у випадках надзвичайної ситуації, МАВ. URL: <https://www.mav.asn.au/what-we-do/policy-advocacy/emergency-management/genderand-emergency-management>.

42. Трансверсальна програма Ради Європи з питань гендерної рівності (2012). URL: <https://rm.coe.int/09000016807b8030>.

43. Цілі сталого розвитку 2016-2030. Представництво ООН в Україні. URL: <http://un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>.

44. Довідник безбар'єрності. URL: <https://bf.in.ua/>.

Розробники:

Доцент кафедри охорони праці
та техногенно-екологічної безпеки

Олена ШАРОВАТОВА

Доцент кафедри охорони праці
та техногенно-екологічної безпеки

Богдан ЦИМБАЛ